

A Andreu Puig Farran

Andreu Puig Farran és un dels grans fotoperiodistes de la desclousa dels anys trenta que, com en Sagarra, Casas o Centelles, van ser represaliats per motius polítics. Se'ls va privar de continuar treballant en premsa després del 1939 i van haver de reconvertir-se cap al món del reportatge i la fotografia industrial.

Andreu Puig Farran va néixer a Belianes el 4 d'agost de 1904 i va morir a Barcelona el 23 de febrer de 1982. Era fill d'una família de propietaris, entre els quals hi havia hagut una antiga nissaga de notaris que s'havia estrocat amb el seu pare. De petit va començar a interessar-se per la fotografia en ajudar el seu oncle Sagarra, que tenia un estudi de retratista a Lleida. Començà a col·laborar al diari *El País* d'aquella ciutat (1924-29).

Posteriorment es traslladà a Barcelona, on ajudà Merletti i un fotògraf de Terrassa, que són els que l'acabaren d'introduir a la professió del fotoperiodisme. El 1928 l'empresa del Ferrocarril Metropolità, conegut com el *metro Transversal*, el va contractar com a fotògraf de les obres. Hi va col·laborar fins al 1969 i després, ajudat pel seu fill Andreu, fins al 1980. Josep Brangulí i Soler era l'encarregat de la fotografia dels actes socials. Durant l'Exposició del 1929 ell i Carlos Pérez de Rozas Masdeu van instal·lar un estudi de retrat fotogràfic on va anar-se a retratar la família reial quan va visitar Montjuïc.

En aquells anys va ser quan va començar a treballar en el reportatge periodístic en temes d'actualitat, de fets socials i de l'esport. El 1934 va crear una agència de fotografia anomenada Grafinform, amb la col·laboració del seu germà Humbert, que tenia corresponalsies a Alemanya, França i Itàlia, i un conveni amb la Keystone, que els servia les d'Amèrica i Orient. Aquesta agència va proporcionar a la premsa catalana fotografies com la pujada de Hitler al poder.

Va col·laborar en diversos diaris, com se solia fer en aquells anys, sense ser titular de cap d'ells: als diaris *La Humanitat*, (1931-37), *La Vanguardia* (1933-37),

L'Opinió, *El Matí* i *El Noticiero Universal*, entre altres, i a la revista *Esplai* (1934-36).

Entre els esdeveniments destacats en els quals va ser present, hi ha els fets d'octubre de 1934; ell va quedar tancat a l'interior de la Generalitat fins que es va rendir el govern. El 20 de juliol del

A la dreta, Andreu Puig Farran. En aquesta plana, un castell dels Xiquets de Valls.

Els negatius de les fotos que va fer durant la guerra els va perdre camí de l'exili

1936, després de la lluita, va sortir al carrer per fer un reportatge sobre l'aspecte que oferia la ciutat de Barcelona. Amb en Badosa va anar, els primers dies de la guerra del 1936, a la fallida expedició de desembarcament a Mallorca del comandant Bayo.

Durant la guerra va continuar treballant sense integrar-se al pool dels fotoperiodistes catalans. Va tenir certes dificultats a causa de ser militant d'Unió Democràtica de Catalunya, partit confessional. Fins al 1938, en què fou mobilitzat, va col·laborar a l'exterior amb els diaris *Clarín*, de Buenos Aires, *Excelsior*, de Mèxic, i *L'Humanité*, de París. En incorporar-se a la guerra ho va fer com a fotògraf del quart cos d'exèrcit al front de Lleida, fins a la retirada pel Pirineu de la Cerdanya cap a França. Al front treballava amb el seu germà Humbert.

Els anys de franquisme no va poder treballar per cap diari, tret d'algunes col·laboracions per *Destino*

Va anar a raure als camps de concentració de Vernet d'Arrija, Argelers i finalment a Prada de Conflent, on va coincidir amb Agustí i Centelles. L'arxiu dels anys de guerra que s'havia endut amb la retirada el va dipositar en una masia de Prada on anava a fer feines, però quan va

retornar per recuperar-lo, no va localitzar la casa. Durant l'internament va rebre una oferta del diari *Clarín* per anar a l'Argentina, però la va refusar, perquè considerava que Perón era un dictador com Franco.

El 1940 es va acollir el retorn dels expatriats i va ser internat a Miranda de Ebro, on va ser condemnat a mort. L'any següent, el seu cunyat Manuel Cases, que era comandant d'aviació franquista, va treure'l del camp, des d'on es va traslladar a Caldetes, per refer-se. El 1943 es va casar, i aleshores intentà reprendre la seva activitat professional, tot i que no pogué treballar més de fotoperiodista, ja que van negar-li el carnet de premsa perquè era "indiferent al règim", com deia el seu informe policíac. No va ser fins al 1975 que l'Associació de la Premsa el rehabilità i li tramità el carnet de premsa, que li va portar el seu amic Centelles el 23 de febrer de 1982, quan feia poca estona que havia mort.

Durant els anys de franquisme va haver-se de dedicar a la fotografia industrial i a la venda de reflectors d'imatge, relacionant-se amb el senyor Serra de can Arpí, i començà a col·laborar amb Campaña, a la botiga que aquest tenia a la Rambla de

Barcelona. Va recuperar el càrrec del metro gràcies al director de la companyia. Quan anà a demanar per tornar a col·laborar a *La Vanguardia*, el director, Luis de Galinsoga, el va despatxar dient-li que "los rojillos no se han de relacionar con las empresas cristianas". Això va haver-ho d'escoltar precisament ell, que políticament havia estat militant d'Unió Democràtica.

El senyor Vergés, de *Destino*, i l'editorial Montaner i Simon li encarregaren diversos reportatges per a llibres. En el camp industrial li donaren suport oferint-li feines els senyors Carulla, propietari de Gallina Blanca, Raventós, de can Codorniu, i Ballet de Ribas i Pradell.

El 1952, ell, Campañà i Pere Trauchut van fer una societat civil per a la publicació de llibres turístics i postals, que va començar a treballar en ocasió del Congrés Eucarístic i fins al 1974, en què es va disoldre.

A la plana de l'esquerra, a dalt, Chinchon al cabaret La Criolla. A sota, conferència de Nicolau d'Olwer. En aquesta plana, a dalt, dues escenes del port de Barcelona, els anys de postguerra. A sota, míting d'Esquerra Republicana al Price de Barcelona en la campanya de les eleccions de febrer de 1936. A la dreta, Lluís Companys visitant les instal·lacions d'una mina de potassa.

Sempre va treballar amb les màquines de plaques Netel i Spleed Graphic, i el 1936 començà a fer servir la Leica de pas universal. Després de la guerra va continuar treballant amb aquesta i la Laudel de 6 x 9, i amb una Linhof de 9 x 12. El 1936 havia fet les primeres fotografies en color amb material Afga, i des del 1954 amb plaques Kodak. Així el 1955 començaren a editar postals en color, que s'imprimien en la primera impremta offset de Barcelona, de l'empresa Sadag. Pel que fa a la seva obra, el seu fill conserva la major part de l'arxiu de negatius, excepte el del període de guerra, el que va dipositar en una masia de Prada de Conflent, del qual se n'ha perdut la pista.

JOSEP CRUAÑAS i TOR